

DENNIS KOK

ONDER DE RADAR

Van training tot missie bij de special forces

HarperCollins

Voor het papieren boek is papier gebruikt dat onafhankelijk is gecertificeerd door FSC® om verantwoord bosbeheer te waarborgen.
Kijk voor meer informatie op www.harpercollins.co.uk/green.

HarperCollins is een imprint van Uitgeverij HarperCollins Holland, Amsterdam.

Copyright © 2026 Dennis Kok

Omslagontwerp: Pinta Grafische Producties

Omslagbeeld: Shot by Sud (foto Dennis op voorplat), privé-archief Dennis Kok
(foto achterplat en auteursfoto)

Zetwerk: Mat-Zet, B.V.

Druk: Nørhaven, Denemarken, met gebruik van 100% groene stroom

ISBN 978 94 027 2067 9

ISBN 978 94 027 7776 5 (e-book)

NUR 320

Eerste druk september 2026

HarperCollins Holland is een divisie van Harlequin Enterprises ULC.

* en ™ zijn handelsmerken die eigendom zijn van en gebruikt worden door de eigenaar van het handelsmerk en/of de licentienemer. Handelsmerken met ® zijn geregistreerd bij het United States Patent & Trademark Office en/of in andere landen.

www.harpercollins.nl

Elk ongeoorloofd gebruik van deze publicatie om generatieve kunstmatige-intelligentietechnologieën (AI-technologieën) te trainen is uitdrukkelijk verboden. De exclusieve rechten van de auteur en de uitgever worden hierbij niet beperkt. HarperCollins maakt tevens gebruik van de rechten onder Artikel 4(3) van de Digital Single Market Directive 2019/79 en het uitvoeren van tekst- en datamining op deze publicatie is niet toegestaan.

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Het e-book is beveiligd met zichtbare en onzichtbare watermerken en mag niet worden gekopieerd en/of verspreid.

Onder de radar is gebaseerd op de ervaringen en herinneringen van Dennis Kok. Een ander zou diezelfde gebeurtenissen misschien op een andere manier hebben weergegeven. Het is dan ook een subjectieve weergave van de werkelijkheid.

Inhoudsopgave

Voorwoord	7
Het fundament	10
Het elitekorps	12
De snelkookpan	15
Voor het eerst operationeel	24
Met geladen wapens naar de woestijn	27
Een honderd uur durende dag	38
Schieten en tactieken	47
Ultimum remedium	51
Een groene neus halen	59
De zoveelste hoepel	82
Bijna dood onder water	88
<i>You're never too special for basic soldiering</i>	93
<i>If you stick to the basics, you never get special</i>	107
Nooit meer thuis	150
<i>Prepare for the worst</i>	185
TF-55 rotatie drie: <i>the real deal</i>	189
De pechmissie	198
Mijn eerste wapenfeit	200
<i>Full scale war</i>	205

Met engeltjes op onze schouders	221
<i>Travel light, freeze at night</i>	223
In het hol van de leeuw	227
De laatste engeltjes verbruikt	246
Het venijn zit in de staart	256
Operatie Barracuda	260
<i>Proper planning and preparation</i>	261
De ergste boottocht uit mijn leven	267
<i>Full focus</i> het missiegebied in	277
In de stilte van de nacht	280
Beter dan Hollywood	282
 Nawoord	 301

Het fundament

1984-2001: Delfzijl, Groningen

‘Ga maar wat anders doen, want dit gaat me alleen maar onnodig geld kosten. Je maakt je studie toch niet af,’ waren de woorden van mijn vader. Ik ben hem nog steeds dankbaar, want daardoor ben ik uiteindelijk bij het Korps Mariniers terechtgekomen. Maar daarover later meer.

Fanatiek sporten hoorde er in mijn jeugd al bij. Na het behalen van de zwemdiploma’s A en B kreeg ik een keuze voorgelegd van mijn vader. ‘Je mag kiezen tussen voetbal en judo,’ zei hij. ‘Van voetbal krijg je heel veel blessures, zoals kapotte enkels en knieën, en van judo word je heel erg sterk.’ De keuze werd me makkelijk gemaakt. Toen ik bijna twaalf jaar oud was, verdiende ik mijn bruine band. Twee keer per week judoles en ontelbare toernooien later kwam de sport me de neus uit. Mijn pa zat op judo, karate en jiu-jitsu (de Japanse variant), dus karate leek me ook wel wat. Ik was echter te groot voor de jeugdgroep en net even te klein voor de volwassengroep. Al snel stapte ik over naar Kyokushin-karate en zwemmen. Uiteindelijk ben ik toen ik een jaar of vijftien was gaan basketballen, wat ik heb gedaan tot ik op mijn zeventiende in dienst ging. Verder was ik ongeveer vanaf mijn veertiende in de weekenden of stoned of dronken of beide.

In elk geval was ik vanaf mijn vroege jeugd altijd al op zoek

naar avontuur. Als kind speelde ik meestal buiten, waarbij ik ervoor zorgde dat ik pas vlak voor het avondeten thuis was. Al snel ontwikkelde ik me tot pyromaan, kleptomaan en ontdekkingsreiziger. Geregeld kwam ik op plaatsen waar ik van mijn vader niet mocht komen, zoals criminele wijken. In supermarkten of speelgoedwinkels vond ik het altijd erg fascinerend en spannend om iets te pikken. De dosis adrenaline die het me gaf werkte zeer verslavend. Ook vuurtjes stoken was een van mijn hobby's, wat overigens een paar keer bijna uit de hand liep. Ik herinner me een verdroogd grasveld waar het vuur razendsnel om zich heen greep en mijn vriendje en ik alle zeilen bij moesten zetten om alles uit te stampen. Zoals zo vaak kwamen we ook toen met de schrik vrij. Op gebouwen klimmen mocht ook niet ontbreken in mijn leven vol avontuur, evenmin als zo nu en dan een raam van een leegstaand gebouw stukgooien met een steen.

Met een ander vriendje speelde ik altijd oorlogje. We maakten nepwapens van hout en van gele elektradraadbuisen en isolatietape van onze vaders. Witte besjes schieten op ramen van huizen, pijltjes schieten, gemaakt van de oude televisiegids, belletje trekken... Het maakte allemaal deel uit van mijn dagelijkse routine.

Een ander ding dat ik deed – en waar ik zeker niet trots op ben – was psychiatrische patiënten plagen. We woonden in het kleine dorp Wagenborgen. Aan de rand van dit dorp in stond een soort vakantieparkachtig onderkomen voor psychiatrische patiënten. Het was een open terrein waar iedereen vrij kon bewegen, dus ook wij. Naast het vissen, dat we heel veel deden, was het ook een hobby om de mensen die daar rondliepen een beetje te plagen.

Ik was zoals gezegd een avontuurlijk mannetje. Naar de wc gaan deed ik gewoon buiten, zowel de kleine als de grote boodschap. Wie heeft wc-papier nodig, als je kastanjebladeren kunt gebruiken om je reet mee schoon te vegen? Naar huis gaan was zonde van de tijd.

Het elitekorps

Mijn ouders hadden een stacaravan op camping Witterzomer in de buurt van Assen. Hier vertoefden we vanaf dat ik een jaar of veertien was de meeste lange weekenden in het voorjaar en de zomers. Regelmatig kwam er een jongen uit Bovensmilde, genaamd Johan, op bezoek op de camping. Hij had altijd wilde verhalen over het Korps Mariniers. Ook was er Erik, een gozer bij mij uit de buurt. Hij was een marinier. Door deze twee gasten, sterker en ouder dan ik, leek het beroep marinier voor mij een onhaalbaar iets. Toch kwam ik door hun verhalen op het idee om me aan te melden voor een oriëntatiemiddag van de Koninklijke Marine. Het Korps Mariniers was immers veel te zwaar voor mij, dacht ik. Samen met mijn moeder ging ik naar een brandweerkazerne in Groningen om daar voorlichting te krijgen van iemand van Defensie, die alle dienstvakken van de marine liet zien. Niets sprak me aan. Hij sloot af met de zin: 'Ik heb ook nog een filmpje van het Korps Mariniers.' Uiteraard kende ik alle verhalen al, maar ik wilde het toch zien. Ik werd overladen met enthousiasme en motivatie. En toen wist ik het: ik word marinier. Alle angst en beperkende gedachten van de afgelopen jaren verdwenen ter plekke en maakten plaats voor het avontuurlijke, dat mijn hele leven al mijn modus operandi was

geweest. Door de video kreeg ik een beeld van de Elementaire Vakopleiding (EVO), en die leek me heel erg tof. Een hindernisbaan, door het bos rennen met een gecamoufleerd gezicht, wapens gebruiken... Dat zijn natuurlijk exact de dingen waarmee je een zeventienjarig jongen het Korps Mariniers in praat. Eigenlijk is het bizar dat je op zo'n leeftijd al beslissingen moet nemen die de koers van je volwassen leven bepalen, zonder dat je dat op dat moment zelf beseft.

Na toestemming van mijn ouders schreef ik mezelf ter plekke in voor het keuringstraject, hoewel ik nog niet echt een idee had waar ik aan ging beginnen. *Just get the ball rolling* was toen al mijn motto. Onderweg gaan we de richting wel bepalen. Het avontuur en het onbekende waren de factoren die mij trokken. De keuringen waren spannend. In mijn eentje naar Amsterdam, op de kazerne slapen en ontvangen worden door een veel te stoere en narrige sergeant-majoor van de landmacht, die even zijn stempel wilde drukken. Dat lukte overigens, want ik was een niet volgroeide gozer en zat voor mijn gevoel tussen allemaal oudere en sterkere mannen. Ik achtte de kans dan ook klein dat ik zou worden goedgekeurd, zowel psychologisch als lichamelijk. In 2001 was het afvalpercentage tijdens de keuringen namelijk redelijk hoog. Maar ik fietste er vrij makkelijk doorheen, in tegenstelling tot veel van die heel grote, sterke, oudere gasten.

Ik zat op een middag thuis op de bank tijdens mijn zomervakantie lekker tv te kijken. Inmiddels was ik helemaal goedgekeurd en had ik mijn startdatum te horen gekregen: 24 september 2001 moest ik opkomen. Op televisie zag ik dat een vliegtuig zich in een wolkenkrabber boorde en ik dacht: wat gek dat deze film rond het middaguur op tv is. Toen besepte ik dat ik het nieuws aan het kijken was en dat misschien wel de grootste terroristische operatie in de menselijke geschiedenis zich voor

mijn ogen aan het voltrekken was. Nog geen twee weken later zou ik moeten opkomen, terwijl de wereld zich klaarmaakte om zich in een oorlog te storten. Voor een jonge gast die naar het Korps Mariniers gaat is dat natuurlijk niet erg, want de kans op een uitzending neemt daardoor drastisch toe. Niet dat ik daar op dat moment mee bezig was, want ik moest eerst nog even een heel groot obstakel nemen.

De snelkookpan

2001-2002: Elementaire Vakopleiding, Van Ghent
Kazerne, Rotterdam

Een andere omschrijving dan ‘snelkookpan’ kan ik niet bedenken voor de Elementaire Vakopleiding, waar je als jonge gast ten opzichte van je leeftijdsgenoten versneld volwassen wordt.

Op 24 september 2001 begon het grote avontuur dat mijn leven compleet zou gaan veranderen. Mijn baksmeesters waren twee levensgrote godenzonen. De korporaal was operator van de Bijzondere Bijstandseenheid (BBE), wat de antiterreureenheid was van het Korps Mariniers, nu bekend als MARSOFM-SQN, en de sergeant was kikvorsman en commando. Beide dus apex kaderleden binnen het Korps Mariniers. Het bizarre is dat uiteindelijk een man of zeven uit onze klas van twaalf bij de BBE zijn geëindigd, onder wie ik, en van wie sommigen ook nog kikvorsman zijn geworden, onder wie, wederom, ik. Terwijl een minimaal percentage van alle mariniers dat soort opleidingen doet, is vijftig procent van onze klas daar uiteindelijk beland. Bedankt, Mike en Gijs, voor de inspiratie! Ongetwijfeld heeft jullie impact hier een belangrijk aandeel in gehad.

Ik begon dus als een jonge hond aan de Elementaire Vakopleiding (EVO), maar de zes maanden durende opleiding maakt je in versneld tempo volwassen. Voor de EVO stond ik nog elk weekend met mijn scootermatties tot diep in de nacht ergens kansloos te

blowen op een schoolplein, onder een brug of op welke afgelegen plek we ook maar konden vinden (waar ik uiteraard over heb gelogen tijdens de keuring). Tijdens de EVO ging ik nog steeds met ze om, maar na een maand of drie veranderde er iets. Het was weer eens een zoveelste zaterdagnacht dat we ergens stonden te hangen, ditmaal bij de ingang van de HEMA in Delfzijl. Ik keek eens goed om me heen naar wat we aan het doen waren. Helemaal niets dus! Dat was de laatste keer voor mij. Op dat moment koppelde ik emotioneel al mijn 'vrienden' af. In elk geval ging ik niet meer ergens passief staan hangen tot diep in de nacht.

Op de Van Ghent Kazerne moest ik in het begin van de opleiding erg wennen. Sporten ging goed, maar ik had kleine dingen die niet lekker liepen. De scherpste was er niet, dus ik stond ergens onderaan de voedselketen in de klas. Dit liet de korporaal me ook weten en voelen. Gelukkig gingen we na drie weken het veld in voor het eerste bivak. Ik zeg 'gelukkig', want in het veld floreerde ik.

Gedurende de opleiding kwamen we erachter dat je kazernetijgers en veldtijgers hebt. Het beste is als je beide bent. De kazernetijger heeft zijn schoenen altijd mooi gepoetst, zijn bed strak opgemaakt, een modelbaret op zijn hoofd, zijn kast volgens de regels ingepakt, zijn tenue correct op orde en weet meteen het vertrouwen te wekken. Ook is de kazernetijger goed op de atletiekbaan en in de gym. Maar een kazernetijger is tegelijkertijd het minst capabel in 'het veld', zoals we oefengebieden noemen. Hij kan niet tegen slaapgebrek en wordt na de eerste regendruppel intens zielig. Met 'zielig' bedoel ik dat zo'n persoon totaal niet meer kan functioneren en stopt met nadenken. Een veldtijger is exact het tegenovergestelde. Op de kazerne heeft deze persoon zijn zaken, zoals schoenen en tenue, niet optimaal voor elkaar. Maar in het veld is hij een strijder. Slapen is een emotie. De

rugzak kan niet zwaar genoeg zijn, en hoelang de verplaatsingen duren is irrelevant. Het wordt namelijk vanzelf weer vrijdag. Als het regent, lacht de veldtjger naar boven en vraagt om meer regen. De veldtjger wordt niet nat, de regen wordt veldtjger.

Na bivak enkele man één werd de hiërarchie in de klas opnieuw bepaald en stonden de mensen die voor die week nog onderaan bungelden, onder wie ik, ineens bovenaan, en vice versa.

Een bepaald moment tijdens dat bivak betekende voor mij een omslagpunt dat ik me nog heel erg goed kan herinneren. We werden ons nest uitgetrokken door de korporaal, want we hadden weer eens iets verneukt als groep. Ons nest was overigens een kuil in de grond met een boomwortel in je rug, als je pech had. Voor het verprutsen van iets word je logischerwijs in de nacht gestraft, want er is niets mooier voor een korporaal dan een groep wakker schreeuwen en een reprimande geven terwijl iedereen nog gedesoriënteerd van de slaap is. Wat volgde was totale fysieke uitputting. We moesten onze rugzak omhangen, of de tweede lijn, en de korporaal volgen. De tweede lijn is een kleine rugzak boven in de grote rugzak met noodzakelijke uitrusting, zoals eten, (verre)kijkers, thermos en een regenpak. In de periode dat ik op de EVO zat, ritsten we de twee zijtassen (*patrol packs*) van de grote rugzak aan elkaar en hingen die om onze schouders. Verder hadden we nog een brede riem om, waar tassen aan hingen voor onder andere onze patroonhouders. En we hadden ons wapen mee.

De korporaal ging in looppas over de tankbaan en een zandheuvel op en af. Constant hetzelfde rondje. Net zolang tot iedereen kapot was. Mijn ogen waren echter *locked in* op zijn hakken, zoals een straaljagerpilot een vijandelijk doelwit strak in het vizier heeft. Ik bleef constant één meter bij hem vandaan en raakte op een gegeven moment in een soort trance. Bij de korporaal

blijven was mijn levensdoel op dat moment. Hij keek niet achterom en ik ook niet. Hij hoorde nog steeds gehijg achter zich, wat voor hem een teken was dat de groep nog achter hem liep, vertelde hij me jaren later.

Toen hij uiteindelijk wel achteromkeek, zag hij tot zijn verbazing nog één poppetje. De rest van de groep was nergens te vinden. Uiteraard was de groep dichtbij, alleen niet achter de korporaal. ‘Wil jij soms marinier worden, Kok?’ ‘Jawel, korporaal.’ ‘Goeie zaak, Kok.’

Meer had ik niet nodig... Die laatste drie woorden waren voor mij een soort katalysator. Vanaf dat moment was ik een andere persoon. Gedurende de rest van de week merkte ik dat ik meestal als een van de eersten gereedstond voor het volgende event. Het is heerlijk als je doorkrijgt dat je bij de sterkere, fittere gasten met de meeste mentale capaciteit hoort. Regen voelt dan ineens minder nat, wind voelt minder koud, slaapgebrek is een vorm van mannelijkheid en honger is een emotie. De Noorse trui (een heel armoedige, warme laag die we destijds kregen) deed ik niet aan, want dan zou ik in Noorwegen niets meer hebben om aan te trekken. Een krankzinnige gedachte, ik weet het, maar ik had het liever koud dan comfortabel. Als je het warm kreeg, viel je namelijk in slaap, en slapen deden we vrijdag pas weer, thuis bij paps en mams. Doordeweeks sliepen we zo’n vier tot acht uur – in totaal, niet per nacht.

Na deze eerste veldweek had ik mijn draai gevonden in de groep en in de opleiding. Van blessureleed had ik geen last. Daar moet je ook een beetje geluk mee hebben. Het is bijvoorbeeld heel makkelijk om per ongeluk je enkel te verzwikken in het donker, rennend door het bos tijdens de zoveelste *crash move*. Van een crash move was sprake wanneer de kaderleden ons bruut wakker maakten met explosieven om een vijandelijke aanval na te bootsen. Je pakte dan, na de brute ontwaking, zo snel mo-

gelijk al je spullen en rende naar een van tevoren afgesproken rendez vous-locatie (rv). Je kunt je vast wel voorstellen in wat voor mentale staat je op dat moment verkeert. Moe, verward en gedesoriënteerd, maar toch moeten kunnen nadenken. Ik heb gasten de gekste dingen zien doen. In paniek de verkeerde kant op rennen, zonder uitrusting gaan rennen en gaan slapen op het rv-punt, alsof het voorgaande slechts een slaapwandeling was of een hallucinatie.

Een mooie manier om erachter te komen uit wat voor hout iemand gesneden is en of iemand een teamspeler is of een individu, is door comfort weg te halen en stress toe te voegen. Dus elementen zoals slaap, voeding, vrije tijd en kachels weghalen en mensen blootstellen aan kou, regen, uitzichtloosheid en een onwerkelijke tijdsdruk. Dan leer je mensen echt kennen! En je denkt wellicht dat het overdreven is, maar in missiegebieden en oefeningen na de opleiding is de kans honderd procent dat je hier ook daadwerkelijk aan wordt blootgesteld. Dus het heeft een doel. Al zie je dat tijdens een elementaire opleiding nog niet. Het voelt als pesten en alsof alle kaderleden je intens haten, terwijl ze je gewoon aan het vormen en transformeren zijn tot gevechtsmachines. Machines waar zij in de toekomst wellicht direct mee moeten gaan samenwerken. *So it better be right!* Het is geen theekransje. In dit beroep vallen er namelijk doden. Ons leven is de inzet en de kans op sterven is ECHT!

De rest van de EVO zat ik er lekker in. Gewoon uit de bijzonderheden blijven is het beste in welke opleiding dan ook. Uiteindelijk zit je met een groep gasten opgescheept die allemaal hetzelfde doel hebben. Althans, de lui die echt willen.

We lagen met een man of acht op een kamer, die heel strak en vooral ook heel minimaal was ingericht. Iedereen had één kast voor de kleding en uitrusting. Er stonden vier stapelbed-

den en een tafel met wat stoelen, meer niet. Elk bed moest op dezelfde manier worden opgemaakt, namelijk met twee lakens en een wollen deken eroverheen en een keurige ziekenhuisvouw bij het voeteneind. De kasten moesten allemaal op dezelfde manier worden ingeruimd en kleren op dezelfde manier worden opgevouwen. Ook waren er regels voor hoe breed alles moest worden opgevouwen. In het begin kreeg iedereen de opdracht om zelfstandig zijn kast in te pakken. Na een tijd kwamen de kaderleden inspecteren, met een hoop stress en kabaal, want niets was goed. Door de neuroot die ik toen al was, werd mijn kast bestempeld als het voorbeeld voor de hele klas; iedereen moest zijn kast inrichten zoals de mijne. Uiteraard onder tijdsdruk. Dit was een onhaalbare opgave, met als gevolg dat alle kasten weer werden leeggetrokken door de kaderleden en iedereen weer helemaal opnieuw kon beginnen.

Tussen de bedrijven door, in onze 'vrije tijd', moesten we met naald en draad en met een speciale steek ons persoonlijke marienummer in onze deken naaien. Zodra je daarmee klaar was, wat bij de een aanzienlijk langer duurde dan bij de ander, moest je met het *Handboek voor de marinier* op schoot gaan zitten studeren. Het *Handboek voor de marinier* was ons studieboek, waar alles in stond wat we gedurende deze opleiding moesten leren. Als er een kaderlid de kamer binnenkwam, moest je in de houding springen en 'kader' roepen. Op bed liggen was verboden en slapen op een stoel ook. Mobiele telefoons stonden verplicht uit en durfde je ook echt niet aan te zetten, behalve als het mocht, wat hooguit eens per week was, voor een minuut of tien. Zelfs roken mocht alleen op aangeven van de kaderleden, wat ongeveer eens per week was en soms twee keer in een week, als we geluk hadden. Een van deze regels overtreden betekende een gruwelijke fysieke belasting, *beasting* genaamd, en dat wilde helemaal niemand.

Elke ochtend werden we om 6.00 uur op brute wijze wakker

gemaakt door de korporaal of sergeant. Met ‘op brute wijze’ bedoel ik met een hoop geschreeuw en fel licht. Voor een jochie van zeventien dat gewend was om uit te slapen tot ongeveer 13.00 uur is dat best een schok. Uiteraard moesten we binnen een aantal minuten buiten staan voor een inspectie, waarbij de kaderleden controleerden of we ons wel hadden geschoren, de schoenen gepoetst waren, het camouflagepak schoon was en alle knoopjes van ons pak dichtzaten. Zat een knoop niet dicht, dan werd die er ter plekke afgetrokken door de korporaal of sergeant en kon je hem er in je eigen tijd weer met naald en draad aan naaien. Als je geluk had, bleef het bij dat ene knoopje. Als je pech had, gingen alle knopen eraf. Als je nog meer pech had, werd de hele klas gestraft en moest iedereen een knoop van zijn pak trekken en er weer aan naaien. Er was altijd wel iemand met bijzonderheden, die resulteerden in een collectieve straf, wat vaak een hoop push-ups en sit-ups betekende.

We liepen als groep naar het ontbijt om te eten. Zodra de kaderleden, die in tegenstelling tot ons niet in de rij hoefden te wachten, klaar waren met eten, stonden ze op. Voor ons was dit het teken dat ook wij klaar waren met eten, of je nou daadwerkelijk klaar was of niet. Dit gold voor alle maaltijden. Terug bij de barakken kregen we kort de tijd voor de ochtendschoonmaak en het opmaken van de bedden, voordat de kamers werden geïnspecteerd. Alle klassen stonden dan buiten aangetreden met één kameroudste per kamer buiten op de gang. Als er een kaderlid langskwam voor de inspectie, sprong je in de houding en riep je: ‘Kamer (nr.) gereed voor inspectie, korporaal/sergeant!’ Het kaderlid ging naar binnen en controleerde of alles schoon was, of de bedden correct waren opgemaakt en de kasten op slot zaten. Regelmatig gebeurde het dat er beddengoed of een hele kastinhoud het raam uit vloog, omdat iemand vergeten was de kast op slot te doen of het bed niet goed had opgemaakt.